



Моніторинг окупаційних телеграм-каналів

у Херсонській, Запорізькій, Луганській та Донецькій областях

1 - 31 жовтня 2023 року



Авторка

Ольга Білоусенко - аналітикиня, дослідниця дезінформації.

Дизайн

Вероніка Віноградова

Документ підготовлено Школою політичної аналітики НаУКМА за підтримки Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Рафт в Україні. Зміст цієї публікації є винятковою відповідальністю Рафт та його партнерів і не обов'язково відображає погляди USAID або уряду США.

Ключові меседжі окупаційних ТГ-каналів

Основні дані про звіт

Звіт написаний за результатами місячного моніторингу окупаційних телеграм-каналів, які працюють на території тимчасово окупованих Росією областей України — Херсонської, Донецької, Луганської, Донецької та Криму. До вибірки увійшли 35 каналів, які таргетують контент на всі перелічені території.

Методологія

Щоденний моніторинг телеграм-каналів, які працюють на тимчасово-окупованих Росією територіях (як новоокупованих — із 2022 року, так і тих, які були окуповані у 2014), так і на звільнених від 2022 року. Період моніторингу — від 1 серпня 2023 року. Тобто йдеться передусім про окупаційні телеграм-канали.

Під окупаційними телеграм-каналами маємо на увазі ті, що орієнтовані на тимчасово окуповані території України, зокрема, в назві чи описі яких є згадка конкретного міста або регіону України, які перебували чи досі перебувають під окупацією з 2014 року; а також населених пунктів, які Росія планує/планувала захопити.

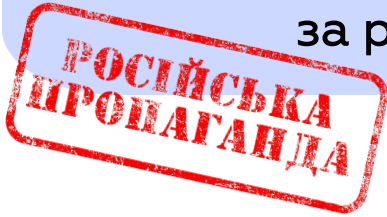
За результатами моніторингу, меседжі, що поширює телеграм-канал, розбиваються на кілька ключових тем, які фіксуються протягом тижня, пізніше — місяця. Також описуються специфічні групи меседжів і зміни в тенденціях щодо поширення того чи іншого пропагандистського меседжа. Наприклад, зміни в риториці щодо паспортизації людей на окупованих територіях тощо.

 4095  1428  185  93  58  44  20

 13  9  4

 200.8K 21:27

На окупованих територіях святкують свята за російським календарем



Пояснення

Упродовж місяця в телеграм-каналах з'являлися повідомлення про святкування на окупованих територіях російських свят. Йдеться як про релігійні, так і про цивільні свята. Зокрема, на окупованих територіях відзначали російський День вчителя (деяким вчителям на Запоріжжі, наприклад, дали статус учасника СВО). З кожним місяцем моніторингу перелаштування практик святкувань на російський лад стає все більш помітним. Це свідчить про все глибше занурення людей на окупованих територіях в російський контекст. Така тенденція є доволі тривожною й невідомо, як це вплине на реінтеграцію людей на окупованих територіях в загальноукраїнський контекст після звільнення окупованих територій. Така риторика свідчить, що Росія планує тримати в окупації ці території якомога довше й витрачає на інтеграцію всіх можливих систем чимало ресурсів.

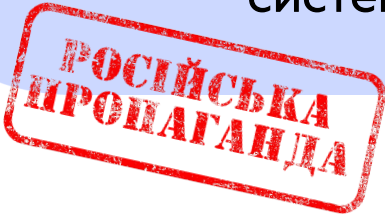
Області: переважно Запорізька, Херсонська області.

Цитата/приклад

1. [Допис про концерт до Дня вчителя](#)

2. [Допис про привітання педагогів з професійним святом](#)

Окуповані території інтегрують у всі можливі російські системи. Зокрема, в енергетичну



Пояснення

Упродовж жовтня зустрічалося чимало дописів про перехід окупованих територій — точніше різних систем на цих територіях — на російський лад. Згадки про перехід адміністративної системи до російських законодавчих зон, чи економічної, були й раніше. Цього ж місяця почастишали згадки про перехід на російський лад енергетичної системи.

Області: переважно Запорізька, Херсонська області. Також частково Донецька.

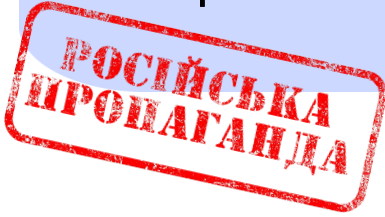
Цитата/приклад

1. [Допис про інтеграцію в російську енергосистему](#)

2. [Допис про видачу номерів на транспортні засоби](#)

3. [Допис про виставку-форум "Росія" та участь Херсонських агропідприємств](#)

Україна обстрілює цивільних і знущається з них



Пояснення

У жовтні, як і упродовж попередніх місяців моніторингу, зокрема в херсонських телеграм-каналах, зустрічалися дописи про так звані знущання української армії із цивільних на звільнених територіях. Однак звільнені території у таких випадках Росія навпаки називає тимчасово окупованими Україною.

У дописах переважно йдеться, що Україна обстрілює окуповані території, що не дбає про пенсіонерів, не забезпечує людей продовольством тощо. Однак в таких дописах не згадується, що саме Росія довела території, які окупувала, до стану занепаду. Наприклад, звільнений від російської окупації Херсон був в жахливому стані. В місті були проблеми з усіма комунікаціями — світлом, водою, газом, зв'язком. У місті не було продовольства, медикаментів тощо. Тобто міста до занепаду доводить не Україна, а Росія. А саме Росія знущається з цивільних, окуповуючи українські міста. Однак російська пропаганда щоразу наголошує на злочинах української армії, щоб поляризувати суспільство, налаштувати проти української армії і в такий спосіб легітимізувати свої дії.

Області: переважно Херсонська.

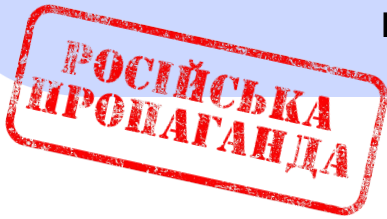
Цитата/приклад

1. [Допис про "обстріли українською армією" лікарні](#)

2. [Допис про "терористичну діяльність українців"](#)

3. [Допис про створення центрів видачі документів](#)

Поки Росія відбудовує міста, Україна займається виключно руйнуванням



Пояснення

Цього місяця в телеграм-каналах, які увійшли до вибірки, автори використовували тактику протиставлення й на противагу Росії, яка нібито займається відбудовою інфраструктури на окупованих територіях, представляли Україну, яка займається виключно руйнуваннями. У таких дописах автори ігнорували той факт, що війну проти України розпочала Росія й що саме Росія розпочала обстріли й руйнування українських населених пунктів, зокрема, й на теперішніх окупованих територій. Тобто більшість руйнувань, які зараз намагається виправити Росія, були вчинені саме нею.

Однак автори повідомлень ігнорують цей факт, звинувачуючи Україну в руйнуванні інфраструктури для цивільних, у вбивстві цивільних тощо. Натомість Україна також займається відновленням територій, зруйнованих внаслідок війни. Таким прикладом зокрема є деокуповані міста на Київщині. Однак Росії вигідно просувати думку на свою аудиторію, що Росія є країною, яка допомагає людям, а Україна — навпаки.

Області: Запорізька, Херсонська, Донецька, Луганська.

Цитата/приклад

1. [Допис про "руйнування Україною" інфраструктури](#)

2. [Допис про відбудову Росією дитсадка в Мелітополі](#)

3. [Допис про автоматизацію медзакладів](#)

Мешканці окупованих територій вдячні російській армії



Пояснення

Цього місяця, як і попереднього, в ході моніторингу зустрічалося більше дописів зі згадками російських військових, які вбивають українців й знищують українські міста та села. Однак в дописах окупаційних телеграм-каналів їх навпаки називають героями, відкривають їм пам'ятники, ініціюють допомогу для них, закликають місцевих чоловіків вступати до лав армії й брати участь в так званій СВО – тобто у війні Росії проти України.

Однак за допомогою таких дописів Росія прагне створити максимально правильний образ так званого російського захисника, який буцімто є не вбивцею, а навпаки – визволителем, якому потрібно дякувати, вклонятися пам'ятникам російським військовим тощо. Так Росія розмиває акценти й пропагує повагу до своєї армії на окупованій території, підмінюючи основні поняття, де українська армія, яка бореться за свободу своєї держави перетворюється на армію загарбників й руйнівників, а армія Росії, яка прийшла поневолити чужі землі, армією визволителів.

Області: Запорізька, Херсонська, Донецька, Луганська.

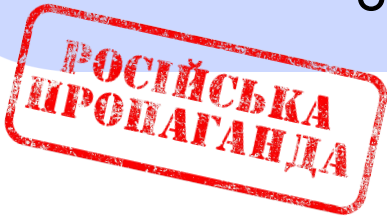
Цитата/приклад

1. [Виставка портретів народних "героїв" Росії в містах ДНР](#)

2. [Нагородження російських військових грамотами](#)

3. [Створення музею ветеранів учасників бойових дій Мелітополя](#)

Росія активно дбає про навчання школярів на окупованих територіях



Пояснення

У ході моніторингу зустрічалися десятки дописів, в яких ішлося про відбудову міст і селищ, які постраждали внаслідок війни. Акцент у таких дописах робився на участі Росії в так званій відбудові. Автори повідомлень часто наголошують на значущості таких відновлень. Мовляв, Росія прийшла і робить добру справу, на відміну від України, яка буцімто не тільки занедбала ці території, а ще й руйнувала їх. В контексті повідомлень про відновлення міст не згадується, що інфраструктура й інші об'єкти зруйновані внаслідок бойових дій, які розпочала саме Росія.

Області: Запорізька, Херсонська, частково Донецька — в контексті новин про Маріуполь.

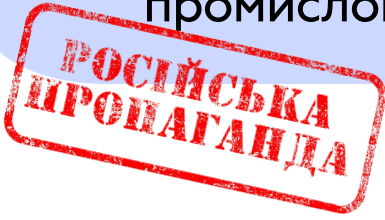
Цитата/приклад

1. [Допис про "турботливих" росіян на противагу байдужим українцям](#)

2. [Допис про участь школярів Донбаса у Першому Всеросійському дитячому форумі](#)

3. [Допис про відбудову школи росіянами](#)

Росія працює над відновленням промисловості на окупованих територіях



Пояснення

Упродовж жовтня в телеграм-каналах, які увійшли до вибірки зустрічалися дописи з розповідями про відновлення роботи заводів на окупованих територіях або ж про запуск роботи нових підприємств. Зокрема, сміттєпереобних, підприємств з виготовлення дронів та іншої воєнної техніки.

У такий спосіб Росія хоче показати результативність своєї влади. Мовляв, економіка на окупованих територіях працює, адже запускаються підприємства, які працюватимуть на користь громади й загалом «держави», адже окремі з них будуть частиною інфраструктури для воєнного забезпечення.

Області: переважно Херсонська.

Цитата/приклад

1. [Допис про виробництво безпілотних літальних апаратів](#)

2. [Допис про оформлення медичного страхування жителів Каховки](#)

3. [Допис про фінансування підприємств в ДНР та ЛНР](#)



Документ підготовлено Школою політичної аналітики НаУКМА за підтримки Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні. Зміст цієї публікації є винятковою відповідальністю Pact та його партнерів і не обов'язково відображає погляди USAID або уряду США